

מצעד מסך החול

פליטים, נשים והסואן

קחת הסואן אתה את כל שבע בירות ערב. ראשי ממשלה, נשיאים, מלכים וסתם שריחון ומצביאים התרוצצו מבירה לבירה, הבריכו קריאות עידוד, אגרות מחאה ואיומי תגמול, בקצב מסחרר.

הפצצה הגדולה היתה הכרותו של גמאל עבד אלנאצר, בפני 500 עתונאים מכל קצווי תבל, בבית הנבחרים המצרי שהתרוקן מ יושביו הקודמים, לפני למעלה מארבע שנים. מיד לאחר ההודעה כי מצרים לא תשתתף בוועידת לונדון, נודע כי:

● ראש ממשלת סוריה, סברי אל-עסלי, הגיע לבגדאד בלחית שר החוץ שלו, סלאח אל-דין אל-ביטר. בשדה התעופה הודיע כי מטרת ביקורו היא להנעי את נורי אל-סעיד העיראקי לתוך בין מצרים לבין המערב ב שרשת הסואן.

● ראש ממשלת הלבנון הזמין אליו את שגריר ארצות הברית והודיע לו כי התקפה צבאית על מצרים תיחשב כהתקפה על כל מדינות ערב ופירושה: מלחמת עולם שלי שית.

● ראש המשלחת הירדנית לוועידת איגודי הפועלים הערביים שנפתחה בקהיר דרש ל פוצץ את כל צינורות הנפט ולחבל בבסי סים הצבאיים המערביים הנמצאים עדיין במדינות הערביות.

● מלך תימן ציווה לערוך גיוס כללי של צבאו.

● ברחובות עזה נערכה הפגנת פליטים שהודיעו כי יקיימו שביתה כללית ביום פתיחת ועידת לונדון.

● נשים ערביות מעצמן ואל-סאלט ערכו הפגנת אהדה בפני השגרירות המצרית ב עמאן, הודיעו על הקמת פלוגות פידאית ירדניות, ללחום באזור התעלה.

● ראש ממשלת לוב, המברק בתורכיה, הכריז כי ארצו תומכת בהלאמת התעלה על ידי מצרים, למרות שלוב תלויה בקיצובת המערב יותר מכל מדינה ערבית אחרת.

● קבוצה של אורחים עיראקיים ביקשה ממשלת בגדאד רשות לערוך אסיפת-עם כדי להביע תמיכה במצרים.

● מלך סעודיה הודיע לגמאל עבד אל נאצר כי "קופתי פתוחה בפניך".

● פעילות כזו, בתקופה החמה ביותר של השנה, עלידי מדינאים הרגילים לבלות את הקיץ בקיסנות אירופה, העידה כי הבטחתי של רווח מצרים ללכד מעצמה ערבית מן המפרץ הפרסי עד לאוקיינוס האטלנטי לא יוחה סה תלושה, מן המציאות.

הלבנון

אחד החום

הנושאים שעליהם יכולות חברות הליגה הערבית להסכים, הצטמצמו עד כדי כך ב שנים האחרונות, שפעולותיה נשתתקו כמעט לחלוטין. על כן, כאשר הוצע כי הליגה תארגן חרם כלכלי נגד צרפת, נתקבלה ה הצעה כהודמנות להוכיח כי הליגה לא מתה לחלוטין.

כצעד הפגנתי ראשון, סירבו סחרי נמל אלכסנדריה לפרוק כל מיטען מאניות צר פניות. נוסעים שהגיעו לנמל המצרי הגדול באניות צרפתיות יוצאו לסחוב בעצמם את מזודותיהם — לפחות עד לשערי הנמל. שם כבר לא צילמו תועמלני הליגה.

הודעה ממשלתית. המכשול להשלמת הפעולה ההפגנתית הוערם דווקא עלידי הל בנון, הקטנה שבחברות הליגה, בתוכיר ש שלחה השבוע למזכירות בקהיר, הודיעה ממשלת הלבנון כי תתנגד בכל תוקף ל השלת חרם כלשהו על צרפת.

הודיעו הלבנונים: חרם כזה יפגע בראש וראשונה בכלכלת הלבנון. כי באפריקה ה מערבית הצרפתית בלבד יושבים 30 אלף לבנונים, המרכיזים בזיהם 80% מהמסחר ומחזיקים ביותר מ-90% של כל הנכסים באותה ארץ.

סוחרים אלה שולחים מדי שנה ארצן מוצאם 30 מיליון לירות לבנוניות (כ-2 מיליון ל"י), שהם רק חלק זעיר מרחייהם. אם יוכרו החרם, עלולים הצרפתים לגרש את הסוחרים הלבנוניים ואף להחרים את רכושם, המגיע למעלה ממיליארד לירות ל לבנוניות.

הו, בקעה ממשלת הלבנון, יהיה מחיר גבוה מדי בשביל להוכיח לעולם כי הליגה הערבית לא שבקה חיים לכל חי.

יהודים ונהלים עסקים ובוים את שיכוני המושלה תורכיה בלי קפה תורכי

— זאת כתב, העולם הזה —

איסטנבול

מרות המאמצים שעשה כמאל אתא-תורק להעתיק את מרכז החיים המדיניים והתרבותיים של תורכיה לאנקרה, מוסיפה איסטנבול לשמש למעשה, עד היום, לבירתה של תור כיה. מנהיגי התנועה הלאומית בתורכיה השקיעו מאמצים רבים כדי להקים את אנקרה על יסודות של עיר-בירה אירופית. הוזמנו מתכננים מארצות אירופה ומיטב האדריכלים מן המערב עשו ימים כלילות כדי להקים את הבירה החדשה. אולם אנקרה מוסיפה גם כיום — הגם שבה יושבת הממשלה והאספה הלאומית — לשמש מעין סניף לאיסטנבול, עיר הבירה של הקיסריות הביוטית והעותומנית.

מבחינות שונות, אפשר להשחח את המאבק בין אנקרה ל איסטנבול למאבק בין ירושלים ותל-אביב. בהבדל אחד גדול: ירושלים שמשו מאז ומעולם כמרכז החיים המדיניים, הרוחניים והתרבותיים של ישראל. והיא משמשת כל הימים אבן שאבת למשיכת לבו של כל יהודי באשר הוא חי. ואילו אנקרה — מחוץ לעובדה שכמאל אתא-תורק ועוזריו החליטו על הפיכתה לעיר הבירה — הרי אין בה כל גורם אחר אשר ידובב את לב התורקים.

★ ★ ★

המושבה הישראלית

ני המושבה הישראלית באיסטנבול שונים מבני ה מושבות בארצות וערים אחרות. הללו לא באו כשליחי ה סוכנות ולא כאוספי תרומות, אלא כבעלי עסקים ואנשי ביונס. עקב קשרי המסחר החזקים בין תורכיה וישראל, פוקדים את איסטנבול מאות ישראלים לשבוע. הקשר האווירי הולך ומתחזק מחודש לחודש. שלוש פעמים לשבוע — יום א, ג, רה' — יוצאים והוזורים לשדה התעופה בלוד מטוסי החברות — וברא שם מטוסי אל-על — ומטוסי אלה גדושים ומלאים נוסעים: תיירים, סוחרים ובעלי תעשיה המחפשים שבר בתורכיה.

ישבתי במסעדה המפוארת של מלון פארק באיסטנבול, עם מספר ישראלים ושוחחנו כמובן עברית. התזמורת ניגנה מוסי קה מערבית. בהפסקה ניגש אלינו הכנר הראשי ועיניו זולגות דמעות גלי. "מישראל אתם? גם אני באתי משם!" פותח הוא בסיפורו. "חייתי בארץ עשר שנים. אבל לצערי לא הצלחתי להיקלט ונאלצתי לחפש לי ארץ מחיה. באתי לאיסטנבול. הנה אני מגנן כאן ערב ערב עם חברי. גם הם ישראלים. גם הם זכו לאותו גורל. אני מגנן גם ברדיו וברוך השם יש פרנסה אבל אני מלא תקוה כי לא ירחק היום ואשוב. יש לי לדה בת שש. צברה. אני חרד לגורלה. רוצה אני בחינוך עברי. רוצה אני שתגדל כעבריה," מטסים הוא דבריו בנימת הצטדקות.

★ ★ ★

ההפסדים של סולל-כונה

זרמנה לי שיחה גם עם רוכל שאף הוא בין היורדים. לא שמעתי מפיו דברי טרוניה. גם הוא דיבר בנימת הצטדקות. "מטופל הייתי במשפחה גדולה. אשתי וילדי סבלו חולי. לא יכולתי לעבוד קשה ונאלצתי לחזור. אולם בעזרת השם אתחור... אתחור משום שאני יודע כי כאן אין חיים לילדי..."

אך סלתה ושמונה של המושבה הישראלית הם הקבלנים. הללו הפכו הגורם מכובד ומקובל בתנועת הבניה באיסטנבול. מאות מהנדסים, שרטטים ופועלי בניה מומחים גויסו עלידי מספר קבלנים ישראלים, העוסקים בהקמת שכונות שלמות בנוסח שיכונים משותפים והקבלנים הישראלים הפכו לקבלנים ה מקובלים. הבניה מבוצעת בתנאים אידיאליים ממש. הבנק הממ שלתי למשכנתאות ובעלי הון ציבורי נותנים כמעט את כל ההון הדרוש לבניה. בתנאים נוחים מאד לתקופות ארוכות. כך שהמשתכן יכול להנכס לדירתו ללא קשיים.

אך כשלונה של סולל-כונה שימש לקח לקבלנים הפרטיים, והם נוהגים בוהירות ובשיקול רב. הם הציגו תנאים המבטיחים להם להוציא חלק מן הרווחים שיהיו להם, במטבע קשה.

הקשר בין תל-אביב לאיסטנבול הפך לעורך כלכלי חשוב. חברות ובעלי עסקים מקימים מדי שבוע סניפים באיסטנ בול, בשותפות עם בעלי הון מתורכיה. על מנת לבצע שורה של מפעלים מסחריים ותעשייתיים. זה מקרוב נוסדה חברה חדשה עלידי בני משפחה תל-אביבית ידועה, שהקימה בנינים ושכונות בתל-אביב ופרכריה.

★ ★ ★

מכת האינפלציה

שפע והמותרות שנפלו בחלקה של תורכיה בשנים האחרונות. בעקבות תכניות של פיתוח הביאו לאינפלציה ההולכת ומתחזקת מיום ליום ומאימת על המשק הכלכלי של תורכיה באבדון.

ממשלת אדנאן מנוריס, שדגלה ביוזמה חופשית, התירה את הרסן. היא פתחה את שערי תורכיה בפני המסחר החופשי, של האזרח התורכי — ובעיקר המוני האיכרים — לכל מיני מתוך תקוה כי התנועה המסחרית הערה תביא להגברת הביקוש וצורת ועלידי כך להנעי את האיכר התורכי להגדיל את פרויון עבודתו למען יוכל לכותב וכל אשר יחפץ ליבו.

אך גראה שהאיכר הפרימיטיבי בתורכיה — הגם שניכרים בו סימני התעוררות ושאיפה לתנאי חיים יותר נוחים — טרם הדביק את דרכי המחשבה של המדינאים וחכמי הכלכלה של

ארצו. המחזור המסחרי עלה במיליוני לירות תורכיות. סחורות במיליוני דולר נרכשו עלידי הסוחרים כדי לספק את רצונה של שכבה דלה באופן יחסי. אך מיליוני הדולרים שהוצאו ללא אבחנה וללא דאגה למשק הכלכלי גרמו לאינפלציה שעוררה את כל יסודות המשק התורכי.

הלירה התורכית הלכה ונתדרדרה לתהומות וכמעט שאיבדה את ערכה. המסחר התנהל למעשה על בסיס המטבע הזר, כי כל חישוב במטבע המקומי גרם להפסדים. לא רק הסוחרים ואנשי העסקים החלו מפקפקים בערכו של המטבע התורכי, אפילו חברי הממשלה עצמם חלו להתיחס אליו ברצינות.

קל וחומר המוסדות הזרים. משרדי הציריות והמוסדות ה כספיים הזרים בתורכיה החלו לשלם את משכורות הפקידים שלהם במטבע זר — קרי דולר — כדי להבטיח מנת לחם.

בתנאים אלה, נאלצה ממשלת תורכיה לחפש לה תרופה. ואף היא הלכה בעקבות המדינות המתקוות והחליטה לנקוט במדי גיות של תיכנון כלכלי. פיקוח על המחירים ואיסור היבוא החופשי.

★ ★ ★

אין נייר טואלט

מדיניות החדשה עשתה כמובן חיל רק בימים הראש שונים, עד שהסוחרים התאושו מתדהמתם. בבתי המס חר הוצגו בתחילה סחורות מכל המינים במחירים מוזלים, מתוך חשש ליפול בידי המשטרה הכלכלית. המונים עטו על בתי המס

פסל המהפכה הכמאלית באיסטנבול
גם הצעירים כורעים ברוך

חר וחספו מכל הבא ביד. סחורות מכל הסוגים וחספי יקר נמכרו כמעט ללא תמורה, בהתחשב עם ערך הלירה הירוד. אולם כעבור שבוע ימים הפכה איסטנבול לסדום ועמורה. הסחו רות אולו מן השוק — כי חלק נמכר והחלק הארי הוטמן — והשוק השחור החל פורח. אכן אם מדינות וארצות בעלות נסיון גדול לא יכלו לעמוד בפני הפיקוחים? כלום תצליח תור כיה בדרך זו להחליק מצרת האינפלציה?

כמעט ואין מצרך חיוני שאחיה יכול למצוא למכירה בשוק. הכל נעלם כאילו נאכל עלידי הארבה. באיסטנבול יכול אתה להסתובב מבית-קפה לבית-מלון ונפשך יוצאת לספק קפה תורכי — אך לשוא. "קפה תורכי — יוק (אין)!" הפך למימרה בפי כל. אפילו ניר טואלט אין להשיג. בבתי-המלון המפוארים, החלו לספק תמורתו — בפיסות ניר עתון. כמובן ששיטת הפיקוח מחייבת את הממשלה לנקוט ביד קשה והממשלה התורכית פתחה בחקירות לגלות את המחסנים הסודיים. עשרות סוחרים נחקרים ונשלחים לטוהר. וכך חוזרים אנו לימים הידועים של הבקשיש. עלידי בקשיש אתה ניצל נעונו של שוטר, חוקר, פקיד ושופט.